

Tudjon meg többet a kullancsok terjesztette betegségekről!

A különböző kullancsok által terjesztett betegségek akár kontinensenként eltérőek lehetnek, külföldi utazások esetében ezért kiemelten fontos, hogy indulás előtt tájékozódjunk a célszországokban található kullancs által terjesztett betegségekről, és az ellenük való védekezés lehetőségéről.

Az alábbiakban bemutatunk néhány kevésbé ismert kórképet, melyeket a fertőzött kullancsok terjeszthetnek és beszélünk a két, Magyarországon legelterjedtebb betegségről.

Humán babesiosis

A kullancscsípés során egysejtű mikroorganizmusok, úgynevezett protozoák juthatnak be az emberi szervezetbe, melyek a lappangási időszak (1-4 hét) elteltével láz, általános rossz közérzet, fejfájás, izomfájdalmak, vérszegénység tüneteivel jelentkező fertőzést okoznak. Sokan tünetmentesen vagy enyhe tünetekkel vészlik át. Ritkán fordul elő Európában. Védőoltás nincs ellene.¹

Humán granulocytás anaplasmosis

Egy Európában szerencsére ritka kullancs által terjesztett baktériumfertőzés, hazánkban még nem észlelték. A kullancscsípés után láz, fejfájás, zavartság, hányinger, hányás és izomfájdalmak jelezhetik. Antibiotikumokkal kezelhető, nem létezik ellene védőoltás.¹

Humán monocytás ehrlichiosis

Egy olyan kullancs által is terjesztett baktériumfertőzés, mely a fehérvérsejteket támadja, influenzaszerű tünetekkel jelentkezik, de akár sok szervi gyulladást is okozhat. Az enyhe lefolyású betegség mellett középsúlyos, súlyos, sőt halálos kimenetelű kórformák is előfordulnak. Nincs ellene védőoltás, ám korai felismerés esetén jól gyógyítható. Magyarországon még nem fordult elő.¹

Krími-kongói vérzéses láz

A krími-kongói vérzéses láz, a legsúlyosabb, vírus által előidézett és kullancsok által terjesztett, emberről emberre is terjedő betegség, a világ 38 országában ismert. Ez a betegség szerencsére csak nagyon ritkán fordult eddig elő Európában, bár az ezt hordozó Hyalomma kullancs Romániában, a Balkánon és Horvátországban is megtalálható, hazánkban eddig 2 példányra letek az Eötvös Lóránd Kutatási Hálózat (ELKH) Ökológiai Kutatóközpontjának (ÖK) szakemberei a jelenleg is folyamatban lévő Kullancsfigyelő projektben.² Jellemző tünetei a hirtelen fellépő magas láz, fényérzékenység, torok-, izom-, fej-, hasfájás, bőr- és nyálkahártya-vérzések, hányinger, hányás, nyirokcsomók duzzanata, de akár májgyulladás is kísérheti. Nincs ellene védőoltás.¹

Q-láz

Igazoltan, bár ritkán terjed kullancscsípéssel, a baktérium okozta betegség kecskével, szarvasmarhával, birkákkal foglalkozók körében a leggyakoribb. Az állatok vizelete, széklete, nyers teje is a fertőzés terjesztője lehet. 2-4 hét lappangás után lázzal, fejfájással, köhögéssel, hasi-, izom- és ízületi fájdalmakkal is jelentkezhet.

A betegek közel 50 százalékánál tüdőgyulladás is kialakul, de csak ritkán végzetes kimenetelű. Hazánkban néhány eset fordult eddig elő. Nincs ellene védőoltás.¹

TIBOLA

A TIBOLA a betegség angol elnevezéséből tick-borne lymphadenopathy (azaz kullancs terjesztette nyirokcsomó-bántalom) származó mozaikszó. Amíg nem különítették el és írták le a betegséget, addig rendre összetévesztették a Lyme-kórral. Kórokozója ismeretlen, de feltételezik, hogy a rickettsiák közé tartozó baktérium. Jellemzően a hosszú hajú embereket érinti kortól és nemtől függetlenül, mivel a nagytestű kullancsok rajtuk könnyebben el tudnak rejtőzni. A csípés helye beduzzad, néhány nap, hét alatt váladékozó sebbé alakul, a környezetében is beduzzadhatnak a nyirokcsomók. A fertőzést kísérheti láz, levertség, fej- és ízületi fájdalmak. Antibiotikummal kezelhető, de kezelés nélkül is gyógyulhat. Nincs ellene védőoltás.¹

Tularaemia, azaz nyúlpestis

Egy igen ritka bakteriális fertőzés, melyet kullancscsípés által emberek is elkaphatnak. A kullancscsípés helye, valamint a környezetében lévő nyirokcsomók megduzzadnak, váladékozhatnak. Az akár 3 hét lappangási idő után hirtelen lázzal, fejfájással és hányással kezdődő betegség az esetek akár tüdőgyulladást is okozhat, mivel a kórokozó a véráramba kerülve elérheti a tüdőt. Előfordulhat, hogy a tünetek alapján összetévesztik a tuberkulózissal. Antibiotikumokkal kezelhető. Védőoltás nincs ellene.¹

A fentiekén kívül, az Egyesült Államokban ismert például az úgynevezett Colorado-kullancsláz³ és létezik a kullancsencephalitisnek távol-keleti változata is, vagy említhetnénk egy másik kullancsfaj által terjesztett Queensland-i kullancs tífuszt is Ausztráliában.⁴

Magyarországon az FSME-vírus* okozta agyvelőgyulladás és a bakteriális Lyme-kór a két leggyakoribb, közönséges kullancs által terjesztett betegség.

Azonban míg a Lyme-kórt baktérium okozza⁵, és általában sikeresen kezelhető antibiotikumokkal, addig a kullancsencephalitis vírus, és csak tüneti kezelése létezik. Az FSME-vírus által okozott agyhártyagyulladás kialakulása következtében minden harmadik esetben hosszú távú szövődmény alakulhat ki (memóriazavar, halláskárosodás, végtaggyengeség)^{6,7}; a diagnosztizált Lyme-kór hosszú távú következményei közé tartozhatnak az ízületi gyulladások és az idegrendszeri szövődmények⁸. Fontos tudni, hogy az FSME-vírus ellen már évtizedek óta elérhetőek olyan védőoltások, amelyekkel az általa okozott vírusos agyvelőgyulladás és agyhártyagyulladás is megelőzhető.⁹

Jó tudni:

1. Nem mindegyik kullancs hordoz fertőző betegséget, ám Európában, így Magyarországon is élnek különböző kórokozóval fertőzött kullancsok.
2. Az élősködők jellemzően az aljnövényzetben élnek, onnan másznak fel a ruházatra, lábunkra és nem a fákról potyognak ránk.
3. Az FSME-vírus okozta kullancsencephalitisnek nincs vírusellenes gyógyszeres terápiája, csak a tünetek kezelését célzó, támogató gyógyszeres kezelés lehetséges. A betegség megelőzésében ugyanakkor segíthetnek a védőoltások.¹⁰

Referenciák:

*FSME-vírus: Frúhsommer meningoencephalitis Virus, kullancsencephalitis vírus

1. Országos Epidemiológiai Központ 2. Módszertani levél a kullancsok elleni védekezésről, Epiinfo 16. évfolyam 3. KÜLÖNSZÁM 2009. május 4.
https://www.nnk.gov.hu/attachments/article/1078/OEK_modszertani_levele_2009.pdf
Utolsó megtekintés: 2022. április 29.
2. ELTH kutatói projekt. <https://elkh.org/hirek/az-ok-kutato-i-ismet-a-lakossag-kozremukodeset-kerik-a-hyalomma-kullancs-hazai-terjedesenek-felmereseben/>. Utolsó megtekintés: 2022. május 2.
3. CDC Colorado Tick Fever, elérhető: <https://www.cdc.gov/coloradotickfever/index.html> Utolsó megtekintés 2022. április 11.
4. NSW Government Health, Australia: Factsheet: Typhus (epidemic, murine and other rickettsial diseases <https://www.health.nsw.gov.au/Infectious/factsheets/Factsheets/typhus.PDF>
Utolsó megtekintés: 2022. április 11.
5. Centers for Disease Control and Prevention. Lyme Disease: Transmission. Elérhető: <https://www.cdc.gov/lyme/transmission/index.html> Utolsó megtekintés: 2022. március 16.
6. Kaiser R. Tick-borne encephalitis. Infect Dis Clin North Am. 2008;22(3):561-75.
7. World Health Organization Regional Office for Europe & European Center for Disease. Tick-borne encephalitis in Europe. Elérhető: https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/246169/Fact-sheet-Tick-borne-encephalitis-Eng.pdf Utolsó megtekintés: 2022. március 16.
8. European Centre for Disease Prevention and Control. Factsheet about Borreliosis. Elérhető: <https://ecdc.europa.eu/en/borreliosis/facts/factsheet> Utolsó megtekintés: 2022. március 16.
9. Módszertani levél a 2022. évi védőoltásokról. Elérhető: https://www.antsz.hu/felso_menu/temaink/jarvany/modszertani_levelek
Utolsó megtekintés: 2022. április 29.
10. Lars Lindquist: Tick born encephalitis. Lancet 2008; 371: 1861–71

Pfizer Gyógyszerkereskedelmi Kft.
1123 Budapest, Alkotás u. 53. MOM Park, "A" épület
Tel.: 06-1-488-3700, www.pfizer.hu
Lezárás dátuma: 2022. 04.29.
PP-TCV-HUN-0005
OGYÉI engedélyszám: OGYÉI/28615-2/2022